

ธรรมตอบ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเราสูดอากาศหายใจ ถ้าอากาศบริสุทธิ์มันจะมีความสุขมาก แต่ถ้าเวลาอากาศมันเป็นพิษ เราจะหายใจไม่ออก เราจะมีอาการคัดจมูก จิตใจของเราถ้ามันปลอดโปร่ง จิตใจของเราคนที่มีความวิตกกังวลเห็นความดีอันละเอียด คนถ้ามีความวิตกกังวลเขาเห็นความดีเห็นใหม่ ความดีคือการกระทำจากกิริยาภายนอก

กิริยาของเรา เราทำความดีของเรา กิริยาคือความรู้สึก ในใจเราจัดระเบียบของมัน ถ้าระเบียบมันจิตใจของมัน ระเบียบก็จัดได้ มันนิ่งใจ มันนิ่งเห็นใหม่ ถ้ามันนิ่งมันไม่คั่นรน ไม่กวดแกว่ง เวลาจิตคิดคะนองเห็นใหม่ เวลามันคิดมันมีความสุขความทุกข์ของมัน มันคั่นรนอยู่ในหัวใจของเรา ถ้าเราจัดแต่งได้ เรามีสติปัญญาของเรา คนที่มีสติมีปัญญา เขาเห็นความสุขอันละเอียดได้

ว่าบุญๆ บุญมันคืออะไร เขาว่าทำบุญๆ บุญมันคืออะไร ทุกคนจะบ่นมากกว่า ทำบุญกุศลนะ ตักบาตรทำบุญอยู่ตลอดเวลา ทำไมชีวิตมันทุกข์อยู่ขนาดนี้ ชีวิตมันทุกข์ขนาดนี้เพราะว่าเราทำบุญยังไม่รู้จักบุญแล้วมันจะสุขได้อย่างไร ทำบุญคือการเสียสละ การเสียสละนั้นเห็นใหม่ นี่บุญกุศล กุศลคือเกิดปัญญา ถ้าเกิดปัญญาคืนมา มันก็พัฒนาขึ้นมาอย่างเช่นว่า สิ่งทีละเอียดยุติ ความว่าละเอียดยุติถ้าเราไม่รู้จักความละเอียด เราอยู่แต่ความหยาบๆ

มีพระมาปรึกษาอะ อยากเห็นทุกข์ แยกก่อนเห็นขึ้นเขาลงเขา อยากเห็นทุกข์ โอ้เราฟังแล้วก็งงเหมือนกัน เขาแยกก่อนเห็นขึ้นเขาลงเขาอยากเห็นทุกข์ ทำไมคนคิดได้ขนาดนั้นนะ ถ้าความทุกข์อย่างนั้นมันเป็นเรื่องสัจจะนะ

กรรมกรทำเรือเขาก็แบกหามของเขาทั้งวัน คูสิ เวลาเขาส่งสินค้ากันนะ นั่นเขาแบกหามเพราะอะไร เพราะนั่นเป็นวิชาชีพของเขา นั่นคืออาชีพของเขา เขาเป็นกรรมกรเขาก็แบกหามของเขามันเป็นเรื่องธรรมดา โอ้ไรนะ เราคิดว่าสิ่งนั้นเป็นความยากลำบากเราก็จะไปแบกหามให้มันเห็นทุกข์ แล้วเห็นทุกข์อยู่ที่ไหนล่ะ มันก็ไม่เห็น เวลาไม่เห็นพยายามทำขนาดไหนมันก็ไม่เห็น

เขามาปริกษานะ เขาบอกว่า เขาแบกก่อนหินขึ้นเขาลงเขา

พระเราเห็นไหม พระเราเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา พอจิตมันสงบเห็นการเกิดการแก่ การเจ็บ การตาย การเกิดการดับมันเป็นความทุกข์ ถ้าเป็นความทุกข์สติปัญญามันก็เกิด สติปัญญามันเกิดเพราะอะไร เพราะจิตสติมันละเอียด ละเอียดมันก็จับความรู้สึกอันละเอียดนี้ได้ ถ้าจับความรู้สึกอันละเอียดได้ภาวนามยปัญญามันก็เดินตัวได้ ภาวนามยปัญญามันดำเนินไปของมัน นั่นก็เป็นอริยสังข์เป็นความจริงขึ้นมา ถ้าจิตใจมันละเอียดขึ้นมาเห็นไหม ถ้าจิตใจหยาบเราก็อ้างว่าสิ่งนั้นนะ ทำบุญก็ไม่ได้บุญ ทำบุญแล้วก็มี ความทุกข์

เวลาคนเกิดมานะ วิบากมันเกิดขึ้นมาเห็นไหม เวลาคนเกิดมา สูง ต่ำ ดำ ขาว อย่างไม่ มันก็สำเร็จผลแล้ว พอมันสำเร็จขึ้นมาเห็นไหม เวลาเกิดมันวิบากใจ เวลาเกิดลุ่มๆ ดอนๆ เห็นไหม เกิดชาตินั้นเป็นกษัตริย์ เกิดชาตินั้นเป็นยาก ทูตตะเจ้ญใจ เวลาการเกิด เกิดตรงไหน นั่นคือผลมันให้แล้ว ชาตีปี ทุกขา ความเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง พอมันเกิดขึ้นมา มันเป็นความจริงแล้ว พอเป็นความจริง เราจะมีคุณงามความดีขนาดไหน ความดีเวลาเกิดในสถานะนั้น ในภพชาตินั้น

ในภพชาตินั้นนะ จิตใจมันสถานะของมัน มันก็แก้ไขของมัน เพราะกษัตริย์ กษัตริย์ พิ ยาก ทูตตะเจ้ญใจมาบวชในพระพุทธศาสนาแล้วเป็นพระอรหันต์มหาศาลเลย เป็นพระอรหันต์มากมายเลย เพราะการเป็นพระอรหันต์มันเป็นที่การกระทำ มันไม่ได้เป็นที่ชาติการเกิด คำว่าชาติการเกิดมันเป็นเรื่องของโลกใจ

โลกเขาเข้าใจกันที่ว่าทำบุญกุศล เกิดเป็นชาวพุทธต้อง... ทุกคนคิดเป็นเรื่องโลกๆ ใจ บอกว่าเราก็ทำบุญกันมหาศาล เราต้องร่ำรวย เราต้องเป็นเศรษฐีโลก เราต้องควบคุม

ทรัพย์สมบัติในโลกนี้ทั้งหมดเลย เพราะเราเป็นชาวพุทธ นั่นเราก็คิดของเราไปอย่างนั้น
ใจ เราคิดของเราไป เพราะเราคิดได้แค่นั้น

แต่เวลานับ ๑ ถึง ๕ พอ ๑๐ ขึ้นมามันก็ ๑ กับ ๐ พอ ๑๐๐ ก็ ๑ กับ ๐๐ พอพันก็
๑๐๐๐ พอหมื่น พอแสน พอล้านละ นี่ใจอย่างหยาบเห็นใหม่ กระบวนการของมัน คูตี
เวลาคนทำบุญกุศลเริ่มต้นนะ โอ้โฮ มีความสุขมาก มีความสุขมาก พอทำไปๆ มันเคยชิน
เห็นใหม่ แล้วทำอย่างไรต่อไปละ นี่ใจถ้าสุขอันละเอียดละ สุขอันละเอียดมันเป็นอย่างไร

นี่ใจถึงบอกว่า จิตใจถ้ามันละเอียดขึ้นมา มันจะเห็นความสุขอันละเอียดขึ้นมา นี่
พอความสุขอันละเอียด ความต่างๆ ที่เป็นละเอียดมันมาจากไหนละ มันมาจากการ
กระทำนะ

ปลาในสุม ถ้าเราสุมปลาแล้วเราก็นหาปลาแล้วเราจะได้ปลา ตอนนี่นะเวลาเราจะ
บวชเห็นใหม่ โอ้โฮ เรามีความสุข เรามีความชื่นใจ เพราะเราต้องการอยากได้มรรค
ได้ผล เราต้องการวิมุตติสุข มันครึกครื้นมาก ใจมันรื่นเริงอาหาญมาก แต่เวลาบวช
ไปแล้วเห็นใหม่ ภาวนาไปๆ ทำไมมันซ้าๆ ซากๆ อยู่อย่างนี้ละ ทำไมจิตใจที่รื่นเริงอา
หาญมันหายไปไหน นี่ใจ เพราะเราไปคุ้นกับมันแล้ว เราไปคุ้นชินกับมัน เราไม่ตื่นตัวอยู่
ตลอดเวลา

ถ้าเราตื่นตัวตลอดเวลา การตื่นตัวมีการกระทำของเราละ มรรค ผล เราก้ยัง
ปรารถนาอยู่ ถ้ามรรค ผล เรายังปรารถนาอยู่เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นไป เราต้องการ
เราปรารถนา เราจินตนาการของเราไป เราตอบเป็นโจทย์ไปเรื่อย อย่างนี้คือสติ นี่คือ
ปัญญา เวลาภาวนาไปเห็นใหม่ จะมีคนพูดมากกว่า ว่างๆ ว่างๆ นะ

ว่างๆ ทำบุญเปล่าๆ ทำจนบุญเปล่าจนไม่ได้สิ่งใดขึ้นมาเลย แล้วเราจะตอบ
โจทย์ ตอบว่านี่คือธรรมๆ มันจะให้คะแนนตัวเองตลอด

..ไม่ได้ ต้องให้ธรรมะตอบ ถ้าธรรมะตอบเห็นใหม่ ถ้าเป็นสติมันต้องเป็นสติของ
มัน แล้วคำว่าสติมันก็คือสติ สติมันเป็นเครื่องระลึกทำให้จิตใจเริ่มมีการกระทำ สติเห็น
ใหม่ สติเป็นเครื่องยับยั้ง สติเป็นเครื่องเตือนตัวเองตลอด ถ้าคนใดมีสติจิตดวงนั้นก็มีค่า
มาก ถ้าจิตดวงใดขาดสติ จิตดวงนั้นจะไม่มีคุณค่าเลย เพราะไม่มีใครควบคุมดูแลมัน มัน

ปล่อยให้จิตนั้นอนาถา มันปล่อยให้จิตนั้นโดนกิเลสครอบงำ มันปล่อยให้ความคิดครอบงำจิตดวงนั้นไปตลอด

สติมันก็คือสติ สมาธิมันก็คือสมาธิ ปัญญามันก็คือปัญญา แล้วบอกว่าพอมีสติขึ้นมา พอมีสติแล้วมันสมบูรณ์ขนาดไหน มันก็มีการดำเนินต่อไปไง นี่ไง มันจะละเอียดไปเรื่อยๆ มันจะมีมรรคละเอียดขึ้นไป มันต้องมีการกระทำขึ้นไป มันถึงจะพัฒนาของมันขึ้นไป จิตใจของเราจะพัฒนาของเราขึ้นมา ถ้าเราทำของเราเป็น

เราทำของเราไม่เป็น แล้วจะให้กิเลสมันตอบ ตอบว่านั่นเป็นธรรม นี่เป็นธรรมไม่ได้..ไม่ได้.. เราไม่มีสิทธิ จะบอกเลยว่ามันเป็นสิ่งใด มันจะเป็นความจริงขึ้นมาต่อเมื่อธรรมะมันจะตอบ ถ้าธรรมะมันตอบนะ สติมันก็คือสติ สมาธิมันก็คือสมาธิ แล้วถ้าเกิดปัญญาขึ้นมา ถ้าสติเป็นพื้นฐาน สมาธิเป็นส่วนกลาง แล้วปัญญาที่มันเกิดขึ้นมา นี่ไง มันเกิดขึ้นมา มันสมควรประกอบของมันด้วยความชอบธรรมของมัน

แล้วใครจะไปตอบมันล่ะ? นี่ไงธรรมะมันจะตอบ ธรรมะมันเป็นจริงขึ้นมา ธรรมะมันจะตอบ ตอบความจริงขึ้นมา มันตอบเลยว่าจิตใจของเราเป็นอย่างไร นี่มันเป็นปัจจัยตัด ถ้ามันเป็นปัจจัยตัด มันตอบมาแล้ว ถ้าเป็นสมาธิเห็นไหม เป็นสมาธิจิตมันมีความร่มเย็นของมัน แล้วมีสติปัญญารับรู้ได้หมด

ไม่ใช่ว่างๆ ว่างๆ จนว่าเราต้องการสิ่งใด ต้องการปรารถนาสิ่งใดว่าสิ่งนั้นจะเป็นความจริง อย่างนี้กิเลสมันตอบ กิเลสในหัวใจเรามันตอบ มันแข่งหน้าแข่งหลัง มันต้องการผลก่อนที่มันจะเป็นความจริง ถ้ามันต้องการผลก่อนที่มันเป็นจริง มันจะเอาอะไรมาให้เราล่ะ นี่ไงค้นหาซ่อนค้นหาใจ กิเลสในใจของเรามีอยู่แล้ว เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราประพฤติปฏิบัติด้วยความเป็นธรรม พอด้วยความเป็นธรรม กิเลสมันก็ขัดแย้งขัดขาน มันก็ทำลายมาด้วยเล่ห์กลของมัน ว่าสิ่งนี้เป็นธรรมไง นี่ไงกิเลสมันตอบตอบว่าสิ่งนี้เป็นธรรม แล้วทำไมมันลุ่มลुकคลูกคลาน

สิ่งนี้เป็นธรรมมันถึงนะ ถ้าไม่ใช่ธรรมทำไมมันว่างล่ะ ถ้าไม่ใช่ธรรมทำไมมีการปฏิบัติล่ะ ถ้าไม่ใช่ธรรมทำไมเรานั่งสมาธิมาแล้ว เราเกิดปัญญามาแล้ว พุทถึงทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค พุทได้ชัดเจนมาก แล้วมันไม่เป็นธรรมตรงไหนล่ะ มันไม่เป็นธรรมตรงไหน มันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นธรรมโดยทฤษฎี มัน

เป็นธรรมตามสัญญา สัญญาเป็นการจำมา เป็นการฟังมา มันไม่เป็นความจริงขึ้นมาจากใจของเรา

ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา นี่ไง ถ้าธรรมะมันจะตอบมา ธรรมะตอบคือสังขธรรม สังขธรรมมันต้องเป็นความจริงขึ้นมาสิ มันเป็นความจริงขึ้นมาแล้วมันถึงเป็นความจริง แต่ที่มันไม่เป็นความจริงเห็นไหม เพราะความต้องการ แรงปรารถนาของเรามันแข่งหน้าแข่งหลัง พอแข่งหน้าแข่งหลังการกระทำของเราก็ล้มลุกคลุกคลาน เพราะมันมีความน้อยเนื้อต่ำใจใจ “ทำก็ทำขนาดนี้ ทุกข์ก็ทุกข์ขนาดนี้ คูสิ แล้วเมื่อไหร่มันจะได้มรรคได้ผลล่ะ”

เวลาเราฟังของครูบาอาจารย์ ทำไมท่านทำได้ ครูบาอาจารย์เวลาท่านพูด ท่านรวบรวมขึ้นมามันก็ฟังว่ามันลัดสั้น มันทำแล้วมันได้ผล เพราะมันเป็นผลแล้วใช่ไหม แต่ของเราเห็นไหม คูสิ ต้นไม้ เวลาเขาปลูกมา ชาวสวนเขาดูแลจนอมมาทั้งฤดูกาลเลย เวลามันออกผลขึ้นมา เราไปเที่ยวสวนเนาะ จะไปเที่ยวสวนทุเรียน จะไปเที่ยวสวนเงาะก็ไปเด็ดผลของมัน โอ๊ย ผลของมันนี่ แหม หอมหวานนัก แต่เวลาเขาถอนรักษามาทั้งฤดู เราได้เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน ของครูบาอาจารย์ ท่านจะเป็นเงาะ เป็นทุเรียน เป็นผลไม้ที่มันสุกกอมมาขนาดไหน ท่านถอนอมดูแลรักษามา ฉะนั้นเวลาเราทำขึ้นมา ผลมันก็คือผล ถ้าเราดูแลรักษาของเรา ดูแลรักษานะ ต้นไม้เขารดน้ำที่โคนต้น เขาดูแลเขาใส่ปุ๋ยที่โคนมันแล้วผลมันจะออกที่ปลาย

นี่ก็เหมือนกัน เหตุของเรา ผลของเรา การปฏิบัติของเราอยู่ที่การมีสติปัญญาของเรา ในการภาวนาของเรา เราต้องกลับไปดูที่นั่นไง ที่นี้เรากลับไปดูที่นั่น เราฟัง ทุกคนพอใจนะ เราไปเที่ยวสวนใครก็แล้วแต่ ผลไม้เราเด็ด เราปอก เรากินของเราด้วยความสุขทั้งนั้น

นี่มันเป็นเรื่องโลกๆ ใจ แล้วเวลาแสดงธรรมเขาก็แสดงโดยบุคคลาธิษฐาน คือเอาโลกนี้เป็นตัวอย่าง เวลาผู้ปฏิบัติธรรมรู้ธรรมเห็นธรรมขึ้นมาโดยข้อเท็จจริง จิตมันมีวิวัฒนาการของมันขึ้นมา จากมีความศรัทธาความเชื่อ มีความตั้งใจ มีความจงใจ มีการ

กระทำ แล้วพอทำขึ้นมามันเป็นเหตุเป็นผลขึ้นมา นี่ใจการดูแลรักษาทั้งฤดูกาล ต้องดูแลรักษาหัวใจมาทั้งฤดูกาล แล้วผลมันจะออก

ถ้าผลมันจะออกมันจะออกมาจากไหนล่ะ? มันออกมาจากใจดวงนั้น คุณสิ สวนของใคร เจ้าของสวนเขาเก็บผลไม้ของเขา จิตใจของเรามันเกิดกับจิตใจของเรา เวลาเราร้อนเห็นไหม คุณสิ เวลาสวนผลไม้มันะ ถึงเวลาฤดูกาลมันเปลี่ยนแปลง ลมมันแรง ดอกผลมันออกนะ ลมพัดมันหลุดหมดเลย สวนคุณเลมาทั้งปีแล้วไม่ได้ผล โอ๊ย เจ้าของสวนนั้นเสียใจมากนะ

แต่ถ้าเราดูแลสวนของเราเห็นไหม ไม่มีสิ่งใดมาทำให้เกสรให้ดอกมันปลิดออกจากขั้วออกไป เราดูแลของเรา มันจะออกเป็นผลเป็นลูกอ่อนแล้วมันจะเติบโต เขาถนอมเขารักษา เขาดูแลรักษาของเขาตลอดไป ถ้าเขาได้ผลของเขา

นี่ก็เหมือนกัน เราปฏิบัติของเราแล้วนะ มันไม่ได้ผล มันไม่ได้ผลเราก็ทุกข์ยาก คำว่าทุกข์ยากนะ คุณสิ ฤดูกาลมันเปลี่ยนแปลง เวลาลมกรรโชกแรงมา มันทำให้สวนเราเสียหายหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติขึ้นมาเห็นไหม เดียวมีเหตุการณ์นั้น เดียวมีเหตุการณ์นี้ ทำให้เราจะต้องละล้าละลังตลอดเวลา ความละล้าละลังของเรานี้มันเป็นสัปปายะ ๔ ที่เราแสวงหากัน

หนึ่ง สำคัญมากเลย ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ ถ้าครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะนะ ซึ่ถูกซึ่ผิดในการปฏิบัติของเรา อันนี้เราสนใจได้แล้ว แต่ถ้าครูบาอาจารย์ไม่เป็นสัปปายะนะ สวนผลไม้เราจะดีหรือไม่ดีขนาดไหน เพราะอะไร เพราะเป็นเกสรเรายังไม่รู้ว่ามันจะออกหรือไม่ออก แล้วครูบาอาจารย์บอกสิ่งนี้มันจะทำให้เสียหาย ก็ทำลายทิ้งหมดเลย แล้วเมื่อไหร่เราจะได้ผลล่ะ

ถ้าครูบาอาจารย์ไม่เป็นสัปปายะ การกระทำของเรามันซึ่ถูกซึ่ผิด ซึ่ในทางที่ผิด เพราะอะไร เพราะสิ่งที่มันเป็นไป เพราะเราจะตอบโจทย์ให้ความเป็นจริงให้ได้ เราจะเอามรรคเอาผลโดยวิทยาศาสตร์ โดยโลกที่เขาสรรเสริญเยินยอกัน โดยการสรรเสริญ

เขินขอ โดยโลกธรรม ไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงเห็นใหม่ เราจะตอบโจทย์สิ่งใดก็ได้

สัปปายะ ๔ ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ สถานที่เป็นสัปปายะ เราก็แสวงหากันว่า สถานที่เป็นสัปปายะ ถ้าสถานที่เป็นสัปปายะ ฤดูกาลมันเปลี่ยนแปลงนะ ฤดูฝน ฤดูร้อน ฤดูหนาว มันเปลี่ยนแปลงของมันตลอดไป มัน ๓ ฤดู ฤดูไหนมันมีอากาศเป็นเช่นไร เราก็ต้องหลบหลีกเอาเป็นเรื่องธรรมดา นี่เป็นฤดูกาล

นี่ไงสถานที่เป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะ เราเลือกเอาได้เลย เราเลือกเอาของเราเพราะมันเป็นสิทธิของเราอยู่แล้ว มันผ่านมานะ เรามีสติปัญญาพร้อมใหม่ อาหารเป็นสัปปายะ หมูคณะเป็นสัปปายะ

เราเป็นนักบวชด้วยกัน เราเห็นภัยในวัฏสงสาร เราถึงเสียสละมา เสียสละนะ เพราะเราเต็มใจ เราเสียสละมา เสียสละฆราวาสมาเป็นนักบวช มาเป็นนักพรต นักพรต เรามีโอกาสแล้ว เพราะสิ่งที่เป็นนักพรตเห็นใหม่ ในสัปปายะ ๔ เราแสวงหาของเรา ตั้งแต่ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ หมูคณะเป็นสัปปายะ ถ้าเป็นสัปปายะขึ้นมาะ เราเห็นใจกัน เราดูแลกัน

คนเหมือนคน ทุกคนมีความคิด ทุกคนเกลียดทุกข์ ต้องการปรารถนาความสุข ทั้งหมด ยิ่งเกลียดทุกข์เท่าไร สุขุขเห็นใหม่ เราชอบสิ่งใด เราเกลียดสิ่งใด ทุกคนก็เป็นอย่างนั้นเหมือนกันทั้งนั้น ฉะนั้นสิ่งใดที่กระทบกระเทือน โดยขัดขวางในการประพฤติปฏิบัติเราพยายามหลบหลีกเอา เว้นไว้แต่ อย่างเช่นว่านก็ยังมิรงมิรังไซ้ใหม่ พระเราก็ต้องมีข้อวัตร ๑๐ อย่าง กวาดลานเจดีย์ต่างๆ ที่เราทำมันเป็นกิจของเรา เพราะสถานที่ อวาส อารามนี้มันเป็นที่สาธารณะ

ของที่เป็นสาธารณะไม่มีใครเป็นเจ้าของ ทุกคนก็ต้องดูแลมัน สิ่งที่เป็นสาธารณะ เราใช้ประโยชน์ร่วมกัน เราเป็นอารามิก เราไม่มีเรือน เราต้องใช้ประโยชน์ร่วมกัน เราทำความสะดวกร่วมกัน สิ่งที่ทำความสะดวกร่วมกันมันเป็นประโยชน์ร่วมกัน เพราะเราใช้สอยร่วมกัน

สิ่งนี้ซื้อวัดต่างๆ วัจกุฎีวัด วัตรในโรงทาน วัตรในโรงฉัน วัดต่างๆ เราทำขึ้นมาเพื่อเปิดกว้างให้กับหัวใจ ถ้าหัวใจมันได้เปิดกว้าง มันได้ทำทุกอย่างพร้อมแล้วเห็นใหม่ มันไปนั่งภาวนามันจะมีความสุขสบายใจมาก เราได้ทำทุกอย่างพร้อมแล้ว ทุกอย่างทำเสร็จแล้ว ต่อไปนี้ต้องทำความสงบของใจ ต่อไปนี้เป็นเรื่องงานภายในของเราแล้ว งานภายนอก รวงรังของเราเราได้ทำความสะอาดรอบคอบเสร็จหมดแล้ว

รวงรังภายใน หัวใจภายในเราจะดูแลรักษามัน ถ้าสิ่งต่างๆ ทุกอย่างเรียบร้อย สะอาดบริสุทธิ์หมดแล้วเวลาภาวนามันก็ไม่เกิดนิเวศธรรม สิ่งทีนิเวศธรรมเรากำหนดให้ได้ พุทโธก็ได้ มันอยู่ที่เราปฏิบัตินะ ทุกคนเริ่มต้นตั้งแต่บุกเบิกมาจนจิตใจพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา

เวลาหลวงปู่มั่นท่านเทศน์ว่าการ หลวงตาท่านบอก จิตใจของใครอยู่ในภพใด ภูมิใดละ ภพของทำความสงบของใจ ในภพภูมิที่เราต้องการทำความสงบของใจ เวลาท่านพูดถึงการทำความสงบของใจ มันเป็นระดับภพภูมิของเรา เราก็ดึงใจฟัง สิ่งนั้นเป็นคติธรรมของเรา

เวลาผ่านจากภพภูมิของความสงบของใจขึ้นมา เริ่มออกรู้ในใจ ออกรู้ในสิ่งใด ถ้าใครอยู่ในภพภูมินี้ ภพภูมินี้เราจะออกรู้ ออกรู้อย่างไร ความออกรู้เราออกไปแล้วเราไม่เจอสิ่งใดเลย จะพิจารณา พิจารณาส่งใจ วิปัสสนามันเกิดอย่างไร เราหาไม่ได้ เราทำไม่เป็น

แต่เวลาของครูบาอาจารย์ท่านเทศน์ว่าการ เป็นภพเป็นภูมิเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา อยู่ที่เรา ภพภูมิของเราอยู่ตรงไหน เราคอยฟังว่าท่านจะแนะนำเราอย่างไร ท่านจะทำอย่างไรเห็นใหม่ ท่านทำอย่างไร เพราะท่านเป็นครูบาอาจารย์ของเรา สัปปายะ ๔ ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ ท่านเป็นสัปปายะ ท่านจะชี้ถูกชี้ผิด ท่านจะจูงมือเห็นใหม่

คูสิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาพระนันทะแต่งงานนะ แต่งงานเสร็จแล้วพระพุทธเจ้าให้ไปส่งบาตร พอไปส่งบาตรเสร็จแล้วเห็นใหม่

“นันทะ เธอจะบวชหรือ”

ด้วยความเกรงใจ “ครับ”

พอบวชไปแล้วละล้าละลังเพราะเพิ่งแต่งงาน จนสุดท้ายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถาม

“เธอคิดสิ่งใด”

“คิดถึงนางชลปทกัลยาณี”

“เธอดูไฉนนะ แล้วจะพาไป” จับมือเหาะกันไปเห็นไหม การันตีขึ้นไป ไปดูนางฟ้า
ไง

“สวยไหม”

“สวย”

“แล้วนางชนปทกัลยาณีล่ะ”

“โธ้ย อย่างกับลิงเลย”

“อยากได้ไหม”

“อยาก”

“ให้พุทโธสิ”

“พุทโธ พุทโธ” จิตมันสงบไปเห็นไหม มันเป็นไปของมัน นี่ไง เวลาครูบาอาจารย์เป็นสัปป่ายะทำได้ขนาดนั้นนะ ชี้นำได้ขนาดนั้น เอาพระนั่นทะถึงสิ้นกิเลสได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ท่านพยายามของท่าน แต่อยู่ที่ว่าอำนาจวาสนาของคน ยุคกาลสมัยมันแตกต่างกัน ถ้ายุคกาลสมัยมันแตกต่างกัน แต่เรื่องของใจมันอันเดียวกันไหม? เรื่องของใจมันก็เป็นอันเดียวกัน สิ่งที่มีนัยยะสมในหัวใจมันเป็นอันเดียวกัน ยุคสมัยไหนมันก็เป็นอันเดียวกัน แล้วครูบาอาจารย์ที่ท่านทำได้ท่านก็ทำของท่านได้

ทำที่ไหนล่ะ? เวลาภริยาของใจ ความคิดนะ เวลาเราไม่คิดมันอยู่ที่ไหนความคิดมันไม่มี เวลามันคิดมันคิดมาจากไหนล่ะ เวลามันคิดมันคิดมาจากไหน เวลาครูบา

อาจารย์ท่านทำได้ ท่านปิดก็ออกน้ำได้ ปิดก็ได้ เปิดก็ได้ จะให้น้ำพุ่งแรงพุ่งเบาอย่างไรก็ได้

นี่ก็เหมือนกัน เราตั้งสติของเราเห็นใหม่ เราจะควบคุมกระแสของเรา ควบคุมความรู้สึกนึกคิดในหัวใจของเรา ถ้ามันมีสติปัญญา มันทำได้แล้ว ถ้ามันควบคุมได้ในะ เวลามันออกรู้ละ ออกรู้ในอะไร

ก็ออกน้ำนั่น น้ำนั่นมันจะรู้ตัวมันเอง จิตนั่น ความคิดที่ว่าไม่ใช่เรา มันเกิดจากใจเรา มันเกิดมาจากใจ มันเกิดมาจากไหน ถ้าจิตมันสงบแล้วเห็นใหม่ จิตมันสงบ จิตเห็นอาการของจิต

เวลาจิตสงบแล้วจิตเห็นกาย จิตเห็นเวทนา จิตเห็นจิต จิตเห็นธรรม ถ้ามันเห็นของมันเห็นใหม่ นี่ใจวุฒิภาวะของจิต ถ้ามันอยู่ในขั้นความสงบมันก็สงบของมัน แต่เวลามันออกทำงานของมันละ เวลาออกรู้ของมัน มันจะออกรู้อย่างไร ถ้าออกรู้จะเห็นอะไรก็ได้ ขอให้จิตมันสงบแล้วเห็นความเป็นจริงนะ จะเห็นอะไรก็ได้ เพราะมันเป็นสติปัญญา ๔

เห็นกาย เฉพาะเห็นกายอย่างเดียวมันก็แตกแขนงออกไปอยู่แล้ว ถ้าเป็นเจต วิมุตติ พอจิตสงบแล้วเห็นกายเป็นอุคคหนิมิต เป็นวิภาคะทำอย่างไร รับรู้เวทนา เวทนา กาย เวทนาจิต เวทนากายเวลานั่งไปแล้วถ้าจิตสงบแล้วมันจับเวทนาได้ เวทนาไม่ใช่เรา เราไม่ใช่เวทนา มันมีเรากับเวทนานะ

แต่เวลาเรานั่งกันอยู่ที่นี่ มันไม่มีเรากับเวทนานะสิ มันเป็นเราหมดใจ เราจับเราปวดไปหมด นี่ใจจิตมันไม่สงบ พอจิตไม่สงบมันไม่มีตัวจิตออกรู้อารมณ์ของจิต มันไม่มีจิตเห็นเวทนาไป มันมีเวทนากับเรานี้เป็นอันเดียวกัน เวทนาไม่มีความเจ็บความปวด เวทนากับเราเป็นอันเดียวกัน จิตเห็นเวทนา จิตเห็นจิต จิตเห็นธรรม ถ้าจิตเห็นจิตเห็นใหม่ จิตเศร้าหมองส่องไสขขนาดไหน จิตเห็นธรรม ธรรมอารมณ์มันยิ่งมหาศาลใหญ่เลย

ฉะนั้นคำว่าเห็นอะไรก็ได้ มันเห็นโดยจิตสงบ เห็นโดยจิตที่มีพื้นฐาน ถ้าจิตนั่นไม่สงบ จิตมันไม่มีพื้นฐาน เห็นเวทนาๆ เวทนาจึงสักแต่ว่าเวทนา แต่จิตมันเป็นไม่เวทนา

เพราะเวทนามันเจ็บปวด แล้วจิตมันไม่สงบ มันจับต้องสิ่งใดมันจะเป็นประโยชน์สิ่งใด
ล่ะ

ฉะนั้นการเห็นโดยที่จิตมันเป็นพื้นฐานของมัน ถ้าจิตมันเห็น มันรับรู้แล้วมัน
ตื่นตัวตลอดเวลา ความตื่นตัวของจิต จิตเพราะอะไร เพราะมันมีพื้นฐานของมัน เพราะ
มันมีกำลัง มันมีจิตที่เป็นสัมมาสมาธิ มันมีจิตที่เป็นเรา เห็นไหม จิตสงบแล้วจิตเห็น จิต
สงบแล้วจิตรู้ จิตมันทำงาน

ผู้ทำงานมันมีใจ ถ้าผู้ทำงานมันมีมันทำอะไรแล้วมันจะก้าวหน้า มันจะพัฒนา
ของมันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา เวลามันพิจารณาถึงที่สุดแห่งทุกข์ สิ้นสุดกระบวนการ
ของมันเห็นไหม กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ เวลามันขาดไป ภพภูมิของผู้ที่ทำ
ความสงบของใจก็ส่วนหนึ่ง ภพภูมิของผู้ที่ออกวิปัสสนาแล้วมันพิจารณาจน
กระบวนการของมันสิ้นสุดกระบวนการไป มันก็เป็นอีกส่วนหนึ่งเห็นไหม แล้วมัน
ทำงานต่อเนื่องของมันไป มันทำงานต่อเนื่องของมันไป ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจ
สงบขึ้นมาเห็นไหม นี่เป็นอีกภพภูมิหนึ่งนะ โสคาปัตติมรรค โสคาปัตติผล สกิทาคามิ
มรรค สกิทาคามิผล เห็นไหม บุคคล ๘ จำพวก ภพภูมิ ๘ ชั้น ๘ ตอนขึ้นไป มรรค ๔ ผล
๔ นิพพาน ๑ มันผ่านพ้นของมันเป็นขั้นเป็นตอน

ถ้ามันออกจิตสงบเข้าไปอีก พอจิตสงบเข้าไปมันพัฒนาการของมันเห็นไหม นี่
คืออะไร? นี่คือธรรมะ ธรรมมันตอบในหัวใจ มันเป็นปัจจัยตัดงั้น มันเป็นสันติภูมิจึง
เป็นอนุปปชธรรม มันจะตอบเราทั้งหมดนะ

แต่ถ้ามันตอบเราไม่ได้ แล้วเราอยากได้มรรคอยากได้ผลใจ แล้วเราว่าสิ่งนั้นเป็น
ผลโดยการคาดหมาย โดยการให้กิเลสเป็นใหญ่ ให้โลกเป็นใหญ่ โดยให้เราเป็นใหญ่
โดยอวิชาเป็นใหญ่ มันเป็นใหญ่หมายถึงว่ามันเป็นเจ้าของ มันความกำหนดความนึกคิด
ทั้งหมด มันจะเป็นธรรมขึ้นมาได้อย่างไร

คนเรานะ อำนาจวาสนาของคนก็ไม่เหมือนกัน การกระทำของคนก็ไม่เหมือนกัน
กาลเทศะคนก็ไม่เหมือนกัน มันแตกต่างหลากหลาย มันสรุปลงไม่ได้หรอก มันสรุปลง
ว่าให้เป็นอย่างไรอย่างหนึ่งโดยความชอบใจของใคร โดยลัทธิ โดยคำสอนของใคร
เป็นไปได้ไม่ได้!

ฉะนั้นเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เสวยวิมุตติสุข เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอัครสาวกต่างๆ มันแตกต่างกันหลายอย่างทั้งนั้น ท่านดูความพร้อมนะ ว่าจิตนี้มันพร้อมหรือยัง

ถ้าจิตนี้มันพร้อม คุณี คุยอย่างอาหาร ถ้าเราทำอาหารดิบๆ สุกๆ เราเอาขึ้นมามันเสียหายหมดเลย ถ้ามันเป็นวัตถุดิบเรายังไม่ได้ทำอะไรเลย มันก็ยังเป็นวัตถุดิบที่เราเก็บไว้ทำอาหารได้ แต่เราได้ทำแล้ว แล้วเราเอามาทำ แต่ทำแล้วมันเสียหายไป มันใช้ไม่ได้เลย มันไม่มีประโยชน์กับใครเลย

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราทำของเราขึ้นมาให้มันเป็นความจริงของใคร มันต้องเป็นความจริงของคนคนนั้น แล้วมันจะรู้ตามความเป็นจริงของใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้นมันต้องทำของจิตดวงนั้นไป อย่าไปละล้าละลึง อย่าละล้าละลึงว่า จะต้องเป็นอย่างไร จะทำอย่างไร ถ้าละล้าละลึงมันเป็นเรานะ ถ้ามีเราก็มีกิเลส นี่ใจกิเลสเป็นเรา ทุกอย่างเป็นเรา เราไม่กล้าทำอะไรเลย เราไม่ทำอะไรด้วยความจริงจิงซัดอย่างหนึ่งเลย

ฉะนั้นเวลาทำสิ่งใดแล้ว มันจะเป็นใครก็แล้วแต่ ความเพียรชอบ มันจะผิดจะถูก ถ้ามันจะผิดจะถูกให้มันรู้จริงขึ้นมา เพราะครูบาอาจารย์มีนะ ให้มันทำเต็มที่เลย ถ้าผิดผิดหมายถึงว่า ถ้ามันสงสัย มันไปรู้ไปเห็นสิ่งใดที่มันขอกใจ

คำว่าขอกใจ มันทำแล้วมันมีปมอะไรขึ้นมา ครูบาอาจารย์มีแล้ว ถ้าเราจะไปหาหมอ ให้หมอรักษาอาการไข้ของเรานะ ถ้ามันไม่มีอาการหมอเขาจะรักษาได้อย่างไร มันก็ต้องมีอาการไข้ไหม

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราไปหาครูบาอาจารย์ เรากวนว่าอย่างไร จิตเราเป็นอย่างไร สติเราเรตั้งแล้วสติเรามีมากน้อยแค่ไหน แล้วถ้ามันปล่อยวางเข้ามาแล้วมันเป็นอย่างไร นี่ใจ เราจะเก็บไว้ทำไม ถ้าเราเก็บของเราไว้มันก็ละล้าละลึงไข้ไหม จะผิดก็ไม่ใช่ จะผิดมันก็มีอาการกระทำนะ ใจจะถูกลง แต่ทำไมมันสงสัยล่ะ เอ๊ะ ถูกลงแล้วทำไมหัวใจมันไม่ไปทำไมมันไม่มีกำลังล่ะ

ถ้าเราจะเก็บไว้เอง กรณีถ้ามันจะเป็นประเด็นขึ้นมาในใจ ๒ ปี ๓ ปี ถ้าจะแก้กันนะ แก้แล้วแก้เล่า ลองผัดลองถูกลงจนกว่ามันจะผ่านขั้นตอนไปนะ เสียเวลามาก แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์นะ อาการต่างที่มันเกิดขึ้น หลวงปู่มั่นท่านบอกว่า “เรื่องการแก้จิตยากมาก”

การแก้จิตนะ เพราะจิตเพียงแค่การเข้าหาตัวเอง ถ้าเป็นทางโลกเหมือนกับจะสุดวิสัยเลยละ เพราะธรรมชาติของมันส่งออก ธรรมชาติของพลังงานมันคลายตัว แต่เราพยายามตั้งสติให้พลังงานหดตัวเข้ามา หดตัวเข้ามาให้สู่ความสงบของมัน แม้แต่ทำความเข้าใจที่เป็นสัมมาสมาธิ เป็นสัมมาทสิ ในโลกปัจจุบันนี้แทบทำกันไม่เป็นแล้วแหละ แม้แต่ในวงกรรมฐานนี้แหละ

ถ้าแค่ทำสมาธิยังทำกันไม่ได้เลย มีแต่ว่าเพราะโลกเจริญ การศึกษาเจริญ ทุกอย่างเจริญก็บอกว่ามันเป็นปัญญา มันเป็นการใช้ปัญญา พุทธศาสนาก็คือศาสนาแห่งปัญญา ก็เลยใช้ปัญญาโดยโลกียปัญญาเป็นปัญญาของกิเลสไป เป็นปัญญาของกิเลส กิเลสมันครอบงำ พอใช้ปัญญาสิ่งนี้ไป ปัญญาเราตริกในธรรมมันก็เกิดปฏิกิริยา พอเกิดปฏิกิริยา มันก็เกิดจินตนาการ จินตมยปัญญามันสร้าง จินตมยปัญญา สุตมยปัญญา ศึกษาที่ยังตื่นเต็นแล้วนะ

คูลี เวลาเขาศึกษาธรรมะกัน ศึกษาไปแล้ว โอ้โฮ พระพุทธเจ้านี้สุดยอดเลย ธรรมะนี้คูดัด้มมาก นี่เป็นสุดะ ขนาดศึกษานะ เวลาศึกษาไปมันยังทำให้เกิดความสะดุ้ง สะเทือนในหัวใจนะ เกิดน้ำหุน้ำตาไหล เกิดการซาบซึ้ง แค่การศึกษา! แล้วเราภาวนาไป มันเกิดจินตนาการ เกิดจินตมยปัญญา จินตนาการภาวนาตริกในธรรมกันไป

นี่ไงพอมันเกิดสภาวะแบบนั้นเกิดขึ้นมา พอมันเกิดขึ้นมามันก็จะว่าปฏิบัติแล้วว่่าไม่ใช่ ไม่ใช่แล้วนั่นคืออะไร? ไม่ใช่ทำไมมันมีความรับรู้ละ? ไม่ใช่ทำไมมันมีว่่าว่างๆ ว่างๆ

มันจะว่างๆ หรือไม่ว่างขนาดไหน สิ่งที่มันเห็นขึ้นมามันเป็น มันเป็นของมัน มันรับรู้ของมัน ถ้ามันเป็นมันรับรู้ของมัน เพราะความรับรู้แล้วเราติดข้อง การแก้ไข เห็นใหม่ การแก้ไขมันก็ว่่าสิ่งนี้ว่่าใช่

คุณะ ทางโลกเขาพวกเศรษฐีเงินกู่เขาจะต้องสร้างเครดิต ไปไหนเครื่องประดับจะเต็มตัวเลย เศรษฐีจริงๆ เขาไปไหนเขาไปแต่ตัวนะ เขาไม่แสดงตัวว่าเขาเป็นเศรษฐี คนที่เขาเป็นเศรษฐีจริงๆ เขาไปไหน เขาไปโดยความสุภาพเรียบร้อยของเขา ให้อั้วพวกเศรษฐีเงินกู่ นะ มันไปไหนมันจะใส่เฟอร์นิเจอร์เต็มตัวไปหมดเลย

อันนี้ก็เหมือนกัน พอจิตมันเริ่มสงสัยว่าไม่ใช่ มันก็ภาวนา ให้อั้วว่าใช่หรือมันก็ละล้าละล้ง ทีนี้พอละล้าละล้งเห็นไหม ชัมมสากัจฉา เอ็ดมมิงคฺลุมุตฺต เวลาเขาสนทนาธรรมกันเพื่อความเป็นมงคลใช่ไหม แต่คนที่ละล้าละล้งจะแสดงธรรม ฉะนั้นเวลาภาวนาไปแล้ว พอจิตมันสงบแล้ว มันมีความรู้ของมัน มันอยากจะพูด มันอยากจะอวด มันอยากจะบอก มันอยากจะสั่งสอน ความอยากอย่างนี้มันก็มี

แต่ถ้ามันมีครูบาอาจารย์เห็นไหม จะว่าไม่ภาวนา มันก็ภาวนา แต่ว่าถ้าภาวนาจะใช่มันก็ไม่ใช่ ทีนี้ถ้ามันไม่ใช่ ครูบาอาจารย์ท่านจะชี้แจงตรงนี้อย่างไร นี่ไงเวลากิเลสมันตอบ ธรรมยังไม่ตอบไง มันยังไม่สรุปว่ามันสิ้นสุดกระบวนการในการสมุจเฉทปหาน มันเป็นอกุศลธรรม กระบวนการมันยังไม่จบ ธรรมะยังไม่ได้ตอบ แต่กิเลสเราตอบไปก่อน ความรับรู้เราตอบไปก่อน

พอความรับรู้เราตอบไปก่อนเห็นไหม เราให้คะแนนตัวเราไปก่อน แต่พอให้คะแนนตัวเราไปแล้วมันก็ไม่จริง มันไม่จริง ถ้ามันจริงมันสงสัยทำไม? ถ้ามันจริงมันต้องไม่สงสัยสิ แต่เนี่ยมันสงสัย มันสงสัยเห็นไหม ละล้าละล้ง ถ้ามันไม่มีครูบาอาจารย์นะ เวลาละล้าละล้งการกระทำของเราก็ไม่มั่นคงแล้ว การกระทำด้วยความไม่มั่นใจ สติมันก็เริ่มเสื่อมลง ทุกอย่างก็เริ่มเสื่อมลงนะ แล้วมันก็ถ้อย พอมันถ้อย จิตมันด้านนะ

เวลาจิตเสื่อมมันด้านมาก พอจิตเสื่อมมันด้านขึ้นมา เราพยายามจะทำขึ้นไปใหม่ เห็นไหม เสื่อมแล้วต้องเจริญ จิตมันเสื่อมๆ ถ้าบางคนจิตมีวิฤทธิภาวะ หรือมีภาวนาขึ้นมา มีเหตุมีผลบ้าง อย่างนี้เรียกว่าจิตเสื่อม แต่จิตของคนภาวนาไม่เคยขึ้นมาเลย ภาวนาไม่มีเหตุมีผลสิ่งใดเลย มันจะเอาอะไรมาเสื่อม มันไม่มีเหตุมีผล คนไม่มีมันจะเสื่อมได้อย่างไร

คนจะเลื่อมมันต้องมีแล้วมันเลื่อมนะ แต่ถ้าคนไม่มีเลย มันไม่มีมาตั้งแต่ต้น เห็นไหม พอไม่มีมาตั้งแต่ต้น สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา มันไม่เข้าสู่การภาวนามยปัญญาเลย

ถ้ามันเข้าสู่การภาวนามยปัญญานะ จิตมันเจริญขึ้นมา จิตมันมีหลักมีเกณฑ์เห็นไหม ที่เราภาวนากันอยู่นี้ เพราะเราเห็น เราเห็นนะ เห็นความสุขของทางโลกมันเป็นสมมุติ มันเป็นสิ่งที่ป็นธุรกิจบริการ มันเป็นที่ว่าสิ่งใดอยู่ได้ชั่วคราว เห็นไหม ความสุขอย่างนี้ล่อด้วยการวิดน้ำทั้งทะเลเอาปลาเล็กๆ ตัวหนึ่ง ชีวิตในการครองเรือน มีความสุขแค่เล็กน้อย มีความทุกข์มหาศาล นี่ไง เวลาเราปฏิบัติขึ้นมาเห็นไหม เพราะเราเห็นโทษของมัน เราเห็นโทษใช่ไหม เวลาโทษของโลกเขานะ โลกสมมุติ ความสุขแค่เล็กน้อย แต่ความทุกข์มหาศาล

ฉะนั้นเราจะเอาความสุขที่เป็นความจริง เพราะเราเห็นโทษของมัน เราถึงเสียสละมาเป็นนักพรต เป็นนักบวช เป็นผู้ที่ค้นหาความจริงจากหัวใจ ถ้าเป็นผู้ที่ค้นหาความจริงจากหัวใจเห็นไหม เราถึงต้องตั้งสติของเรา

ความเป็นอยู่ของมนุษย์ มนุษย์มันต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย พระ! พระก็มาจากคน ฉะนั้นพระมาจากคน พระก็ต้องมีปัจจัย ๔ แต่ปัจจัย ๔ แบบพระ เห็นไหม คุณิ ฉันทน เดียว ใช้น้ำคองมูตรเนา อยู่เรือนว่าง เราใช้ปัจจัย ๔ เหมือนกัน แต่ปัจจัย ๔ แบบสมณะ ปัจจัย ๔ แบบผู้เห็นภัย

ถ้าผู้เห็นภัย มันไม่เป็นภาระต้องรับผิดชอบ ต้องบำรุงรักษา เวลาของเรามันจะเข้ามาสู่การภาวนา ถ้าเวลาของเราเข้ามาสู่การภาวนา เพราะงานอย่างนี้ โลกเขาอยู่กับด้วยสถานะ ด้วยเกียรติด้วยศักดิ์ บ้านเรือนเขา แหม วิจิตรพิสดาร เขาต้องจ้างคนใช้ จ้างทุกอย่างเป็นการบำรุงบำเรอ เป็นการดูแลรักษาเพื่อสุขภาพของเขา นั่นเป็นภาระนะ เป็นภาระที่เขาต้องหาปัจจัยมาเพื่อเป็นเครื่องดำเนินของเขา เราเสียสละมาหมดแล้ว

ฉะนั้นพอเสียสละมาหมดแล้ว เราก็เป็นพระ สิ่งนี้เราเสียสละ พอเราไม่ต้องการอยู่แล้ว พอเราไม่ต้องการ เราพยายามรักษาใจ ใจมันต้องการ กิเลสมันต้องการ กิเลส มันนุ่มนวล มันอ่อนหวาน มันอ้อยสร้อย มันอยากจะสะควกสบายของมัน

สะดวกสบายมันมีต้นทุนนะ แต่เราเสียสละแล้วเรามีศีล ศีลเป็นผู้บังคับมันเห็นใหม่ เรามีธุรดกวัตร เรามีตัจจะ เราถือตัจจะขึ้นมา มันบังคับเรานะ ศีลบังคับหัวใจของเรา ถ้าบังคับหัวใจของเรา แล้วเราริมขบวนการ เรายรักษาหัวใจของเรา แล้วเรากาวนาของเราเห็นใหม่ นั่งสมาธิภาวนา มันจะคืบรนไปไหน มันเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญเห็นใหม่ ตรงนี้แหละที่มันจะทำให้เจริญขึ้นมา ถ้ามันเสื่อม มันเสื่อมไปแล้ว

สิ่งใดก็แล้วแต่ มันอยู่บนกาลเวลานะ อดีต อนาคต เมื่อวานนี้ ปัจจุบันนี้ พรุ่งนี้ ฉะนั้นกาลเวลาที่มันจะเสื่อม มันเสื่อมตรงนี้ไง ถ้าเราเคยดีมาเมื่อปีที่แล้ว ชาดีที่แล้ว ชาดีนี้มันเป็นอดีต แต่ถ้าในปัจจุบันนี้ละ ฉะนั้นสิ่งที่มันเสื่อมมา มันทำลายมา มันทำร้ายตัวมันเองมาเราก็วางไว้ใจ มันเป็นประสบการณ์ของจิต จิตต้องมีประสบการณ์ของมัน พอจิตมีประสบการณ์ของมัน มันถึงจะรู้ดีรู้ชั่ว รู้ถูกรู้ผิด

ถ้ารู้ถูกรู้ผิดเห็นใหม่ เราปฏิบัติของเรา เราทำของเรา ในปัจจุบันนี้กาลเวลา วันนี้ พรุ่งนี้นะ เขาบอกว่า อดีตอนาคตไม่มี นรกสวรรค์ไม่มี เพราะมันเป็นหนึ่งเดียว พระอาทิตย์ดวงเดียว อันนี้มันเป็นอันหนึ่งนะ แต่กาลเวลาสิ ไซ้ กาลเวลามันเคลื่อนที่ตลอด ชีวิตเรามันก็เคลื่อนที่ตลอด ความเป็นไปของจิตมันก็เคลื่อนที่ตลอดนะ พลังงานมันส่งออกตลอดเห็นใหม่ เราต้องมีสติ

พอมีสติควบคุมของมันเห็นใหม่ ถ้าควบคุมแล้วจิตมันสงบ มันไม่เคลื่อนที่ ถ้าไม่เคลื่อนที่มันเป็นสัมมาสมาธิ พอไม่เคลื่อนที่พลังงานมันก็ไม่ได้ส่งออก พลังงานไม่ได้เสียไปเห็นใหม่ มันสะสม สติมันก็ดีขึ้น สมาธิมันก็ดีขึ้น นี่ไง ที่ว่าเสื่อมๆ ไปมันก็ฟื้นฟูได้ ถ้ามันฟื้นฟูได้นะ

ฉะนั้น เวลาจิตเสื่อมเราก็ละถ้ำละถ้าง เวลาจิตเสื่อมแล้วเราก็เสียตาย เราก็ทุกข์ยาก เราไปติดพันอยู่กับอดีตไง เราไปติดพันว่าเราเคยเป็นคนดี เราเป็นคนดี ตอนนี้เป็นคนไม่ดี เมื่อก่อนเป็นคนดีก็นั่งโคนไม้ เดี่ยวเป็นคนไม่ดีก็นั่งโคนไม้ ในปัจจุบันนี้ก็นั่งโคนไม้ ใจมันจะดึงเราไปไหน เราไม่ไปนะ เราไม่ไป เราอยู่กับปัจจุบันเห็นใหม่

เราตั้งสติ เราอยู่กับปัจจุบันของเรา เรายรักษาใจของเรา เราทำตัวของเรา เพื่อประโยชน์กับเราเห็นใหม่ เพื่อประโยชน์นะ เพื่อประโยชน์กับจิต เหตุและผลไง “ธรรม

ทั้งหลายมาแต่เหตุ” ถ้าเรารักษาเหตุอยู่นี้ มันจะเจริญออกงามใหม่ มันจะดีขึ้นใหม่ มันจะ
เลวลงไปไม่ได้หรอก

นี่ไง ถ้ามันเป็นจริงธรรมมันตอบ ธรรมมันคืออะไร ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ล้าง
ธรรมอันนั้น เพราะเหตุผลมันเพียงพอ มันจะตอบเรา ตอบโดยเป็นสติมันก็สติสมบูรณ์
สมาธิก็เป็นสมาธิสมบูรณ์ ถ้าสมาธิสมบูรณ์ปัญญามันยังไม่ออกก้าวเดิน ถ้าปัญญามันไม่
ออกก้าวเดินเห็นใหม่ เพราะเป็นสมาธิเวลามันใช้ปัญญา ปัญญาอย่างนี้มันเป็นปัญญา
แบบโลกๆ

แต่ถ้าเป็นปัญญาเห็นใหม่ จิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นกาย จิตเห็นเวทนา จิตเห็น
ธรรม นี้กาย เวทนา จิต ธรรม จิตเห็น จิตรู้ จิตเป็นผู้กระทำ ถ้าจิตเห็น จิตเป็นผู้กระทำ
ผู้กระทำทำแล้วเห็นใหม่ มันตทั้งหมดหนาน คือวิปัสสนาแล้วปล่อย ปล่อยแล้วมันมีสิ้นสุด
ของมัน ทำแล้วทำเล่าๆ นี่ทำแล้วมันยังเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญเห็นใหม่

สิ่งนี้มันยังเป็นตทั้งหมดหนาน มันปล่อยวางชั่วคราว ธรรมะยังไม่สรุปโครงการ ยัง
ไม่จบสิ้นกระบวนการของมัน เราเข้าใจของเรา เราพิจารณาของเรา เข้าแล้วเข้าใจจนถึงที่สุด
นะเวลาธรรมะมันตอบ ธรรมะคืออริยสัจ! ธรรมะคือสัจจะ! สัจจะเวลามันตอบขึ้นมา
สัจจะกับสัจจะมันเข้ากัน

พอสัจจะกับสัจจะมันเข้ากันนะ เวลามันสมมุติเฉพ มันรวมตัวลง มันกระทำการ
ของมันเห็นใหม่ หลวงตาท่านบอกว่า “เวลาภายในจิต ทุกข์มันแยกออกจากกันเหมือน
คนละทวีปเลย มันขาดออกจากกันออกไปจนที่จะเข้ามาหากันอีกไม่ได้เลย” แล้วมันจะ
เป็นอย่างนั้นอยู่ตลอดไป มันจะเข้ามาสู่กันไม่ได้ มันจะเข้ามารวมกันเป็นอันเดียวอีก
ไม่ได้

แต่ที่เราปฏิบัติอยู่ เวทนาเป็นเรา เพราะเวทนาเป็นเราเราถึงได้เจ็บได้ปวด ถ้า
เวทนาไม่ใช่เรา เวทนาสักแต่ว่าเวทนา เวทนาเป็นเวทนา เราเป็นเรา มันแยกกัน คนละคน
มันจะทุกข์แทนกันได้ใหม่ แต่ถ้าคนเป็นคนเดียวกันนะ มันทุกข์ แต่ถ้าคนเป็นคนละคน
มันจะทุกข์อย่างไรมันเป็นเรื่องของเขากับเรื่องของเราละ แต่นี่กว่าที่มันจะเป็นเรื่องของ
เขาเรื่องของเราได้ มันมีเหตุผลอย่างไรจะไปบอกให้เป็นเขาให้เป็นเราได้ใหม่ละ เวทนา

เป็นเวทนา เราเป็นเรา กายเป็นกาย จิตเป็นจิต มันแยกกันอย่างไร มันไม่ใช่คนเดียวกันนะ มันแยกกันนะ มันแยกกัน แยกกันด้วยสัญชาตธรรม แยกกันด้วยธรรมะตอบนะ

แต่ที่เราเป็นกันอยู่นี้เพราะกิเลสมันตอบไง เพราะเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมา แล้วเราก็ตอบให้คะแนนตัวเองกันมาตลอดไง มันถึงได้ล้มลุกคลุกคลาน มันไม่เป็นความจริงมาตลอดเลย

แต่ถ้าเวลาธรรมมันตอบนะ ตอบทีเดียวแล้วจบ! ถ้าตอบแล้วเป็นอกุปปธรรม ถ้าธรรมตอบนะ แล้วมันจะไม่มีการเคลื่อนไหว มันจะไม่มีการคลอนแคลน ถ้าธรรมตอบแล้วเป็นธรรม ฉะนั้นสิ่งที่ธรรมะไม่ตอบ เพราะเราอยากตอบ เราอยากได้ เราอยากรู้ เราอยากเห็น เราอยากให้เป็นไปไง กิเลสตอบ!

ถ้าเป็นธรรมะตอบต้องขยันหมั่นเพียร แล้วเราไม่มีสิทธิ์ตอบ ถ้าเราตอบก็คือกิเลสของเรา แต่ถ้าเป็นธรรมะตอบนะ มันตอบขึ้นมาบนภวาสวะ มันตอบขึ้นมากลางดวงใจของผู้ปฏิบัติ นั้น มันตอบขึ้นมาในดวงใจนั้น

การประพฤติปฏิบัติจะเป็น โสคาบัน เป็นสภิกาคามี เป็นอนาคามี เป็นพระอรหันต์ ไม่ได้เป็นที่อื่นเลย เป็นบนดวงใจที่มีกิเลสค้นหาความทะยานอยากที่มันทุกข์ๆ ยากๆ นั้นแหละ แต่เพราะมันมีการกระทำขึ้นมาเห็นใหม่ เพราะมรรค ผล นิพพาน ไม่อยู่บนดินฟ้าอากาศ ไม่อยู่กับที่ใดทั้งสิ้น อยู่บนหัวใจของสัตว์โลก

ใจนี้สัมผัส ใจนี้เป็น ใจนี้สัมผัสกับความเป็นจริง แล้วพอธรรมะมันตอบขึ้นมา จากใจดวงนั้นนะ ธรรมตอบแล้ว ดวงใจนั้นจะเป็นธรรม เอวัง